

Advies Jeugdbeschermingsketen Flevoland

1. Inleiding

De jeugdbeschermingsketen in Nederland heeft in de afgelopen jaren verschillende wijzigingen doorgemaakt. De laatste grote ontwikkeling dateert van 2015 toen de hulp aan jeugdigen is gedecentraliseerd naar de gemeenten. De gemeenten in Flevoland zijn voornemens om de jeugdbeschermingsketen effectiever en meer eenvoudig in te richten. Ze hebben de werkgroep Jeugdbescherming en een extern adviseur gevraagd om hierover een advies uit te brengen. De werkgroep Jeugdbescherming bestaat uit ambtelijk vertegenwoordigers van de gemeenten in Flevoland. Deze notitie beschrijft de route die de werkgroep en adviseur gelopen hebben in de periode december 2020 tot april 2021 en de verbeteradviezen die zij willen geven aan de gemeentelijk bestuurders. Dit advies wordt in april 2021 bestuurlijk besproken.

In de afgelopen 3 maanden zijn er door de adviseur en (leden van de) werkgroep gesprekken gevoerd met (oud) cliënten, professionals, managers, bestuurders en ambtenaren om na te denken over de huidige en nieuwe structuur van de jeugdbeschermingsketen. In dit adviesrapport doen we hiervan verslag en adviseren we de gemeentelijke bestuurders om de keten daadwerkelijk anders in te richten. We beschrijven de huidige context van de jeugdbeschermingsketen, de regionale pilots die in de afgelopen twee jaar in Nederland zijn uitgevoerd om te 'oefenen' met nieuwe praktijk, en het concept toekomstscenario dat een horizon schetst van hoe het anders zou kunnen. We zijn gestart met interviews met (oud) cliënten van de jeugdbeschermingsketen; ervaringsdeskundigen. Dit deden we omdat we dit advies een stevige basis wilden geven. We waren nieuwsgierig naar wat ze helpend vonden en waar, wat hun betreft de knelpunten liggen. Het concept van dit advies is besproken met ervaringsdeskundigen, professionals van lokale toegangen, Raad voor de Kinderbescherming (RvdK), Gecertificeerde Instelling (GI) en Veilig Thuis (VT). En in ambtelijke gremia. Deze notitie mondt uit in een advies om een stevig verandertraject in te zetten op de jeugdbeschermingsketen in Flevoland. Met als doel om kinderen en jongeren beter te beschermen als er sprake is van onveiligheid. Omdat we weten dat kinderen en jongeren pas aan ontwikkelen toekomen als zij zich veilig voelen.

2. Aanleiding

Aanleiding voor de gemeenten in Flevoland om verbeteringen door te willen voeren in de keten zijn de vele klachten van ouders en professionals en een aantal rapporten/onderzoeken die landelijk zijn uitgebracht. Al een aantal jaren is er discussie over de lengte en inrichting van de jeugdbeschermingsketen. In vergelijking met andere landen was deze voor 2015 al lang en versnipperd¹. Door de stelselwijziging in 2015, die tot lokale verschillen hebben geleid en de aangescherpte meldcode in 2019 is deze nog complexer en langzamer geworden. Overal in Nederland is het aantal meldingen over minderjarigen bij Veilig Thuis in de afgelopen jaren sterk gestegen. Na triage wordt meer dan twee derde van al deze meldingen door VT afgehandeld zonder onderzoek. Een groot deel van de meldingen wordt naar de lokale toegang gestuurd. Zo komen er veel meldingen vanuit de lokale gemeenschap – met name via de politie – via VT bij de lokale toegang. Deze route naar hulp aan het gezin leidt dikwijls tot vertraging en tot verwarring voor zowel de gezinsleden als de betrokken medewerkers. Medewerkers van VT en van de lokale toegang zijn te veel tijd en energie gaan besteden aan vragen zoals: ‘wie is verantwoordelijk voor de veiligheid?’ en ‘wat moet ik volgens de landelijke, regionale of gemeentelijke afspraken nu doen?’ in plaats van de vragen: ‘wat is er gebeurd?’ en ‘wat hebben dit kind en deze ouders nu nodig?’ Ondanks het grote aantal verwijzingen van VT naar de lokale toegang is in de afgelopen jaren ook de druk op SAVE-begeleiding, de Raad voor de Kinderbescherming, de rechterlijke macht en de gecertificeerde instellingen sterk toegenomen. De keten zoals deze in de huidige vorm georganiseerd is geeft veel mogelijkheden om kinderen en gezinnen ‘terug te duwen’ of ‘door te schuiven’ naar een andere organisatie. Of beperkt te kijken omdat dat ‘binnen de opdracht’ past².

In november 2019 publiceerden de Inspectie Justitie en Veiligheid en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd een rapport met de titel en conclusie dat kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd zijn³. Parallel hieraan bracht de Inspectie het Signalement ‘Jeugdbeschermingsketen in gevaar’ uit waarin ze een waarschuwing hierover afgeeft⁴. Kernboodschap van het signalement en het rapport is dat kinderen waarover zorgen zijn of zij veilig opgroeien, in een langdurige keten van organisaties terecht komen die hulp (trachten) in (te) zetten, onderzoek doen en een maatregel bij de kinderrechter aanvragen die al dan niet gehonoreerd wordt. Gedurende die tijd kan het zo zijn dat er geen passende hulp ingezet wordt. Onderzoek in Brabant leverde in 2018 op dat de doorlooptijd tussen het moment dat er een melding over onveiligheid werd gedaan over een kind en de intake bij de gecertificeerde instelling in 2016, gemiddeld 8,2 maanden was. Daarnaast werd zichtbaar dat er in het voorliggende traject taken dubbel worden gedaan waardoor tijd verloren ging⁵. De praktijk in Flevoland als het gaat om de doorlooptijd is, volgens inschattingen, nu en in de afgelopen jaren hiermee vergelijkbaar. Een deel van deze lange doorlooptijd kan verklaard worden doordat de verschillende achtereenvolgende organisaties en de kinderrechter (structurele) wachttijden kennen. In het bovengenoemde Signalement van de inspecties wordt de huidige keten als volgt weergegeven:

¹ zie Montfoort, A.J. van (2005). *Kan de Keten Korter?* Lezing op het congres Kind tussen twee vuren. Ede, Januari 2005.

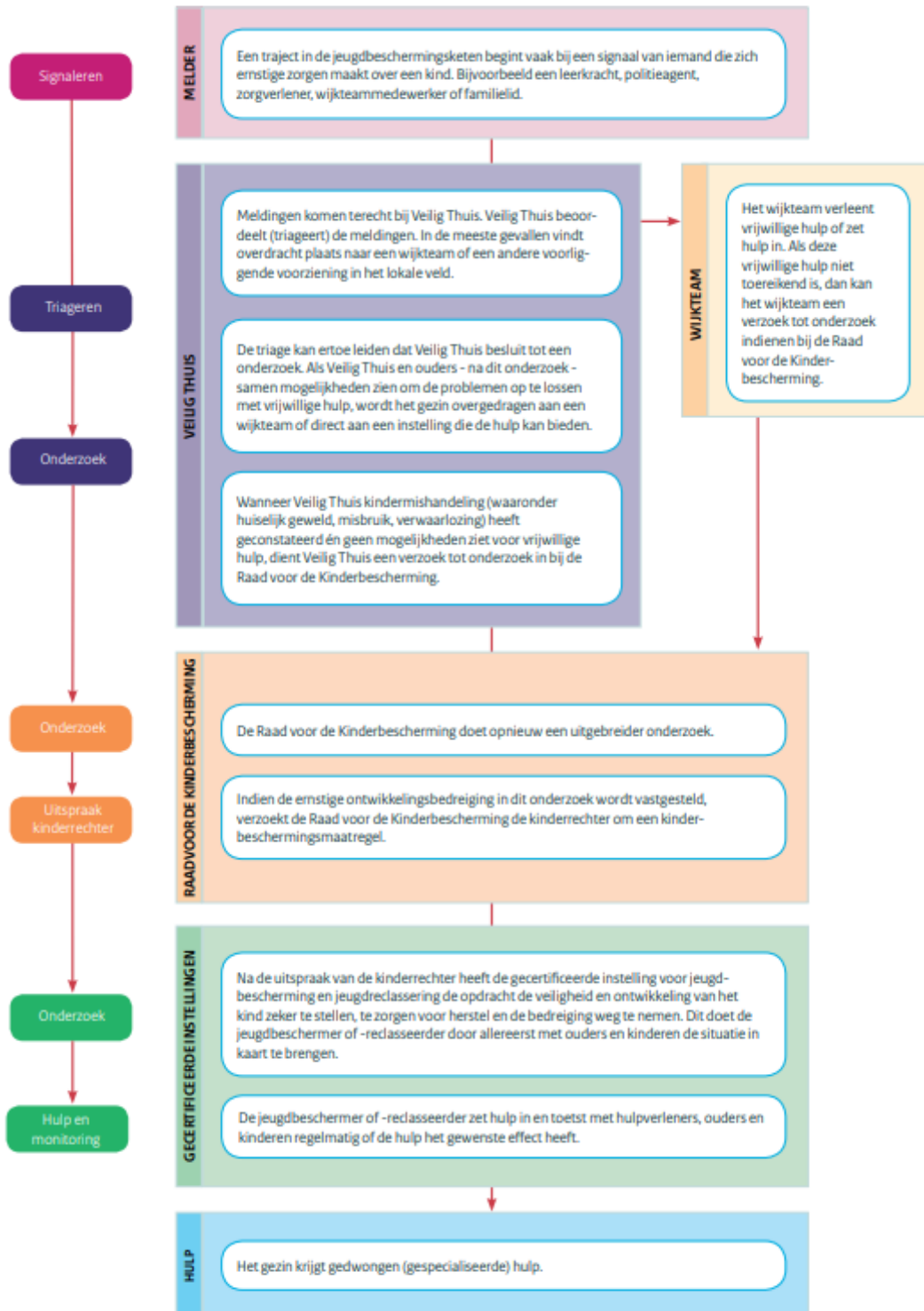
² Vernieuwing jeugdbescherming Utrecht West; Adri van Montfoort (2021)

³ [Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

⁴ [Signalement Jeugdbeschermingsketen in gevaar | Publicatie | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(igj.nl\)](#)

⁵ Onderzoeksrapport ‘Samenwerking en doorlooptijden in de Jeugdbeschermingsketen’; Van Montfoort (2018)

De jeugdbeschermingsketen

De aanbevelingen uit het rapport en signalement van de inspecties komen terug in verschillende brieven van het Rijk vanaf eind 2019. In de kamerbrief 'Perspectief voor de jeugd'(2020)⁶ typeren de ministers de knelpunten in de keten als volgt:

⁶ [Kamerbrief over Perspectief voor de Jeugd | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

**achterliggende problematiek binnen gezinnen krijgt te weinig aandacht*

**er zijn veel organisaties die werken met een gezin , niet altijd op elkaar aansluiten en aparte schakels vormen*

**gezinnen en kinderen krijgen niet altijd tijdig passende hulp*

Als uitgangspunten voor verbetering worden genoemd:

- 1. Een gezinsgerichte aanpak volgens een eenduidige gezamenlijke visie**
- 2. Van 'estafette-model' naar 'teammodel'**
- 3. Een stelsel dat voor gezinnen en kinderen transparant en duidelijk is**

Eén van de vervolgstappen is dat er een toekomstscenario opgesteld wordt inclusief organisatorische consequenties en fasering en tijdpad van de realisatie. In samenwerking met betrokken organisaties, gemeenten, professionals, ervaringsdeskundigen, wetenschap en kennisinstellingen is hier in de afgelopen periode aan gewerkt en in maart 2021 is dit toekomstscenario naar de Tweede Kamer verstuurd. We gaan hier in hoofdstuk zes nader op in.

Het Verwey-Jonker instituut heeft in 2020 een publicatie uitgebracht over longitudinaal onderzoek naar geweld in gezinnen⁷. Bijna 600 gezinnen zijn gedurende anderhalf jaar gevolgd nadat er een melding bij Veilig Thuis (VT) was gedaan. Te zien was dat in een aantal gezinnen het geweld afnam of helemaal verdween. Tegelijkertijd werd ook geconcludeerd dat in de helft van deze gezinnen na anderhalf jaar nog steeds sprake was van ernstig of veelvuldig geweld. Conclusies van dit rapport zijn dat de complexe problematiek van deze gezinnen vraagt om een integrale systemische aanpak, waarbij de casusregie is belegd bij één partij. Het werken aan veiligheid wordt in het rapport gezien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Gezien werd dat reguliere instellingen een melding doen bij VT en dan verwachten dat die de onveiligheid aanpakt. Veel meldingen komen echter via VT bij de lokale toegang terecht. Bij deze lokale toegangen werd veel handelingsverlegenheid gezien als het gaat om het werken met gezinnen waar veiligheidsproblematiek speelt. Een tweede conclusie uit het onderzoek van Verwey-Jonker is dat zorgvuldige screening van de problematiek nodig is zodat de juiste hulp geboden wordt. Wat namelijk opviel was dat er veel problematiek van ouders werd gezien in de onderzochte gezinnen (alcoholmisbruik, LVB) maar weinig beroep gedaan werd op organisaties die daar hulp op bieden. Daarnaast kampten veel ouders met trauma gerelateerde klachten. Dit zijn goed te behandelen klachten door middel van EMDR of kortdurende traumabehandeling. Hier was te weinig oog voor. Derde conclusie vanuit het onderzoek was dat het kind centraal dient te staan. Aangezien we uit ander onderzoek weten dat de impact van het zien/ondergaan van geweld bij kinderen zeer groot is, is hulp voor deze kinderen nodig. In de onderzoeksgroep ontving ongeveer de helft van de kinderen zelf hulp. Dat lijkt gezien de aard van de problematiek te weinig. Laatste conclusie was dat de begeleiding een kwestie is van lange adem. De problematiek van kindermishandeling en partnergeweld is in een behoorlijke groep gezinnen hardnekkig en langdurig. Er is een groot risico op langdurige herhaling. Een voorwaarde voor een goede aanpak is dat kinderen en gezinnen na verwijzing naar de lokale toegang niet uit het zicht verdwijnen. In het onderzoek kreeg 20% van de gezinnen geen hulp na de melding bij VT terwijl er nog wel geweld en problematiek op verschillende gebieden speelde.

Een belangrijke notie die van invloed is op de bescherming van kinderen bij (vermoedens van) onveiligheid is de grote maatschappelijke druk om 'direct adequaat' te handelen bij vermoedens van kindermishandeling. Deze druk leidt tot de sterke wens om mishandeling van kinderen te voorkomen

⁷ [216037 Kwestie van lange adem-WEB.pdf \(verwey-jonker.nl\)](#)

en, als het dan toch gebeurt, deze direct te beëindigen. Dit leidt soms tot beheersingsreflexen en snelle acties vanuit professionals en organisaties. Wanneer er toch een ernstige mishandeling en/of misbruik van kinderen aan het licht komt is de maatschappelijke verontwaardiging groot en gaat er veel (media) aandacht uit naar de organisaties/hulpverleners die hierbij betrokken zijn. Het risico op zoeken naar en benoemen van ‘schuldigen’ is dan groot. O.a. dit gegeven heeft bijgedragen aan de versnippering van verantwoordelijkheden en het ‘doorschuiven’ en ‘terugduwen’ naar en tussen betrokken organisaties⁸.

3. Flevoland

Er is in de provincie Flevoland sprake van een hoog aantal meldingen van huiselijk geweld. Al jaren heeft de regio – samen met Amsterdam Amstelland – procentueel de meeste meldingen van huiselijk geweld van Nederland⁹. Er wordt veel aandacht aan besteed binnen de regio om hier een adequaat antwoord op te vinden.

3.1 Samenwerken aan veiligheid

In december 2019 heeft het Bestuurlijk overleg Sociaal Domein in Flevoland een plan van aanpak ‘Samenwerken aan veiligheid’ vastgesteld dat gericht is op versterking van de lokale en regionale infrastructuur t.a.v. huiselijk geweld en kindermishandeling. Tijdspad hiervan is 2019-2021. Het plan is tot stand gekomen op basis van het Kwaliteitskader ‘Werken aan Veiligheid voor (lokale) wijkteams en gemeenten’ en de daarbij behorende zelfscans die door de zes Flevolandse gemeenten zijn ingevuld en geanalyseerd.

Enkele relevante speerpunten uit het regionale plan zijn:

- De visie van gefaseerde ketenzorg van Van Arum en Vogtländer (“Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg”) is **het gezamenlijk uitgangspunt voor handelen van professionals**. Het principe van 1Gezin1Plan1Regisseur en daarmee ook de casusregie sluit aan bij deze visie. Dit moet op lokaal niveau verder ontwikkeld worden voor de gezinnen die hier baat bij hebben (voor zover niet aanwezig).
- Kijk breder naar de problematiek en houd hierbij ook rekening met onderliggende problemen zoals armoede, GGZ, LVB, etc. Maak **integraal beleid om onderliggende oorzaken** van huiselijk geweld en kindermishandeling adequaat aan te pakken.
- Bij overdracht na betrokkenheid (onderzoek/V&V) van VT naar het lokale veld wordt het essentieel geacht dat het **lokale veld in zwaardere casussen samen met Veilig Thuis op huisbezoek** gaat om goed zicht op veiligheid te houden en te voorkomen dat meldingen weer teruggezet worden naar VT. Door dit contact kan waardevolle informatie worden ingewonnen over de te nemen maatregelen en het kan bijdragen aan het gezamenlijk opstellen van een solide veiligheidsplan. Hierdoor kan recidive en escalatie worden voorkomen en dit kan verderop in de keten geld besparen.

⁸ Vernieuwing jeugdbescherming Utrecht West; Adri van Montfoort (2021)

⁹ [Een hardnekkig probleem | Rapport | Huiselijk Geweld](#)

- Om zicht op veiligheid te garanderen is **casusregie onontbeerlijk**, met name in de (middel)zware casussen, waarin recidive veelal een rol speelt. De casusregie moet systeemgericht van aard zijn en voortgezet worden tot stabiele veiligheid is bereikt. De casusregisseur moet zich kunnen richten op het hele gezin en langdurig bij het gezin betrokken kunnen zijn.
- Om de keten efficiënter in te richten zou de **gemeente zelf (al dan niet gemandateerd aan de lokale toegang) moeten kunnen besluiten wanneer opschaling noodzakelijk** is als de zorg vastloopt. Het organiseren van een Jeugdbeschermingstafel is hiertoe een middel. Hierbij worden ook heldere afspraken gemaakt over wie aan tafel moeten zitten en wie de regie voert over een gezin. Dit kan per casus verschillen. Hierdoor wordt de keten effectiever en efficiënter ingericht. Er is een nadere verkenning nodig hoe dit vorm zou moeten krijgen in de verschillende gemeenten. In Dronten en op Urk wordt al op deze wijze gewerkt wat tot goede resultaten leidt. Dit middel zou ook in een vroeger stadium kunnen worden ingezet, zodat het nog sterker kan worden gebruikt om escalatie en raadsonderzoek te voorkomen. Ook kan het dienen als collegiaal en interdisciplinair overlegmodel.
- **Continue training en kennisuitwisseling** inzake huiselijk geweld en kindermishandeling blijft van groot belang om expertise bij professionals te versterken en te borgen. Hierbij kan gedacht worden aan werken met de meldcode, gesprekstechnieken en systeemgericht kijken. Hierbij kan ook worden gedacht aan 'action learning' om casussen te bespreken. Het laatste kan worden opgepakt in overleg met de Flevo Academie, lokale toegang en VT¹⁰

Per gemeente zijn lokale plannen van aanpak gemaakt gericht op het bereiken van bovenstaande doelen.

In 2019 is een samenwerkingsprotocol opgesteld met VT, GI, RvdK en Gemeenten. Doel van dit protocol is:

1. Het scheppen van helderheid over rollen, taken en verantwoordelijkheden
2. Het bieden van duidelijkheid over de keten zodat er een doorgaande lijn ontstaat, met name bij overdrachtsmomenten en bij op- en afschaling

Ondanks dit document blijkt er in de praktijk nog regelmatig sprake van discussie over verantwoordelijkheidsverdeling en invulling van taken. De structureel lange wachttijden bij de afzonderlijke betrokken organisaties zijn hier mede debet aan. Hierdoor wordt passende hulp regelmatig niet tijdig geboden.

3.2 Onderzoeksrapport Regioplan

In het rapport 'Een hardnekkig probleem' van Regioplan (2020) wordt een analyse gemaakt van de hoge caseload bij Veilig Thuis Flevoland¹¹. Er blijkt in hoge mate sprake van heraanmeldingen in de regio; in 64% van de casussen was VTF eerder betrokken geweest. In 25% was dit 3 tot 7 keer het geval. Bovendien bleek in bijna de helft van de casussen waarin hulp was aangeboden dat deze hulp niet op gang kwam of dat de hulp eerder werd afgebroken dan de hulpverleners wenselijk achtten. Er wordt in het rapport een verband gezien tussen de werkdruk bij VT en de inrichting en het

¹⁰ Samenwerken aan veiligheid; plan van aanpak 2020-2021 (2019)

¹¹ [Een hardnekkig probleem | Rapport | Huiselijk Geweld](#)

functioneren van de lokale toegang. Een goed functionerende lokale toegang werkt preventief. Doordat er snel adequate vrijwillige hulp wordt ingezet wordt escalatie naar VT voorkomen. Daarnaast heeft het lokale veld een signalerende functie. Als die goed is ingericht wordt soms onveiligheid bij kinderen (en ouders) voorkomen. Daarnaast wordt gepleit voor heldere samenwerkingsafspraken tussen VT en de lokale toegang. In de lopende samenwerkingsafspraken wordt interpretatieruimte gezien waardoor discussie ontstaat wie waarvoor en wanneer verantwoordelijk is. Verbetering hiervan leidt tot snellere en betere, bij voorkeur warme, overdracht tussen VT en de lokale toegang waardoor kinderen en ouders niet onnodig lang hoeven wachten. Wachten leidt vaak tot afnemende motivatie bij het gezin. Tot slot werd geconstateerd dat de effectiviteit van hulp verbetering behoeft. Bij 31% is er binnen 12-15 maanden een heraanmelding bij VT. Daarnaast wordt in bijna de helft van de gezinnen de hulp beëindigd voordat de betrokken hulpverleners van mening zijn dat de onderliggende problematiek voldoende is opgelost.

4. Ervaringen van (oud)clients

Om dit advies op te stellen vonden we het van belang om ervaringen op te halen bij (oud) clients. Om die reden hebben we gesproken met zes ervaringsdeskundigen. Dit zijn allen ouders die te maken hebben (gehad) met de jeugdbeschermingsketen. De meesten zijn ook actief als clientvertrouwenspersoon of verbonden aan een lotgenoten groep. Daarnaast is er per mail informatie aangeleverd over een gezin dat kritische noties plaatst bij de keten. We hebben ervoor gekozen om iedere ervaringsdeskundige individueel te interviewen. In verband met de coronamaatregelen is dit een digitaal gesprek geweest. Alle geïnterviewden hebben een verslag ontvangen en hierop gereageerd. Ook de opmerkingen en aanvullingen zijn in onderstaande thema's verwerkt.

De manier waarop de verschillende ouders met de jeugdbeschermingsketen te maken hadden varieert. Bij sommigen betreft dit een eenmalige gebeurtenis, anderen hebben jaren te maken (gehad) met één of meer organisaties in de keten. Opvallend is hoeveel emotie het praten over deze periode oproept. De ouders zijn o.a. boos, verdrietig en voelen zich onmachtig als ze terugkijken op deze tijd. Ook als de gebeurtenissen zich jaren geleden afgespeeld hebben. Sommige gebeurtenissen en besluiten staan bij deze ouders nog helder op het netvlies en de emoties hierover overweldigen hen nog steeds. De thema's waar ouders kritische noties bij plaatsen zijn verschillend. Hieronder schetsen we de thema's die meerdere ouders aangaven en de inhoud ervan. We illustreren deze met relevante citaten. Naast deze kritische noten geven ouders ook positieve ervaringen aan. Ze spreken hun waardering uit over hulpverleners die betrokken zijn, goed geluisterd hebben naar hun inbreng, 'net een stapje verder gaan en niet volgens de regels denken' en goed onderzoek hebben gedaan.

Uiteraard kunnen we door de grootte van de groep geïnterviewden en manier van werven ervan niet spreken over een representatief onderzoek. Wel kunnen we enkele rode draden uit de gesprekken destilleren. Deze krijgen extra zeggingskracht omdat onderstaande thema's herkenbaar zijn; ze worden ook benoemd in o.a. de onderzoeken en rapporten die hierboven aangehaald zijn.

Wisseling van hulpverlener

Een thema dat in verschillende interviews genoemd wordt is de impact die het heeft op ouders en kinderen als er een wisseling is van hulpverlener. Dat kan gaan om een wisseling van een hulpverlener naar een collega vanwege ziekte, einde dienstverband o.i.d.. Maar dit betreft vaak ook de introductie van een nieuwe hulpverlener omdat er een andere organisatie in het leven van een ouder/kind komt. Verschillende ouders geven uit eigen en/of observatie bij anderen aan dat verandering van hulpverlener grote impact heeft. Doordat er vaak wisselingen van hulpverleners en/of instanties zijn, verliezen kinderen vaak het gevoel van veiligheid om dingen te vertellen. Een ouder vertelt hierover: 'En doordat ze zo vaak aan allerlei mensen hun verhaal weer moeten vertellen krijgen ze het gevoel dat er niet naar hen geluisterd wordt. Dat het niet belangrijk is wat ze te vertellen hebben want de volwassenen onthouden het toch niet.... Dat maakt dat ze de kont tegen de krib gooien en nukkig hun mond dicht gaan houden. Belangrijk om in de nieuwe structuur een modus te vinden waarin kinderen zich veilig en gehoord voelen met zo min mogelijk wisselingen van hulpverleners'. Een andere ouder geeft aan dat de wisselingen van hulpverlener soms tot effect hadden dat eerder geprobeerde, niet werkende manieren, nogmaals geadviseerd en ingezet werden. Of dat er onduidelijkheid ontstond over wie welke verantwoordelijkheid en rol heeft. Ook de discontinuïteit in beleid en verwarring hierover wordt als zeer storend ervaren. Citaat vanuit een mail van een client: 'Al zeker 10 hulpverleners hebben zich er inmiddels mee bezig gehouden. Ieder slecht geïnformeerd, niet op de hoogte van benodigde feiten, maar wel onterecht overgedragen gekregen dat de client geen vertrouwen heeft en dus al merkbaar met een bepaalde mindset ingestapt in het traject'. Een terugkerend item in dit verband is dat ouders het gevoel hebben het overzicht te verliezen omdat ze met meerdere instanties tegelijkertijd te maken hebben. Zij geven aan dat ze niet goed weten wie nu welke rol heeft, bij wie ze met welke vragen terecht kunnen en hoe instanties zich tot elkaar verhouden.

Samenwerking

Een paar keer wordt genoemd dat organisaties als de RvdK, VT en GI onderling niet goed samenwerken of elkaar zelfs tegenwerken. Citaat van een ouder: 'Je merkt dat vertegenwoordigers van deze organisaties het werk van de andere organisaties soms diskwalificeren. Er worden dan opmerkingen gemaakt over de inspanningen van collega's van die organisaties die daarop duiden'. Een ouder, die een ernstig geweldincident heeft meegemaakt tussen haar twee kinderen, vertelt het gevoel te hebben gehad 'er alleen voor te staan'. De verschillende hulpverleners hadden allen hun eigen opdracht en taak. En benaderden haar en haar kinderen vanuit hun eigen invalshoek. Een ouder die ook leerkracht was en regelmatig kinderen vanuit de crisisopvang in haar klas had, vertelt dat leerkrachten zeer weinig informatie over deze kinderen kregen. Er was een gebeurtenis waarbij een kind plotseling overgeplaatst werd naar een andere plek. Zij werd met behulp van politie en kinderrechter op school opgewacht om hiernaar toe te worden gebracht. In de beleving van de leerkracht werd er voor- of achteraf verder geen informatie hierover gegeven. Wat leidde tot veel vragen en onduidelijkheden bij leerkrachten, kinderen en andere ouders.

Een praktisch knelpunt bij de praktijk met meerdere betrokken organisaties is: 'Bij iedere hulpverlener/instantie is een toestemmingsformulier van beide ouders nodig in het geval van hulp

voor kinderen. Dit is niet helpend en werkt vertragend. Het komt regelmatig voor dat een van de ouders geen toestemming wil geven en dan is een gang naar de rechtbank noodzakelijk’.

Tot stand komen van besluiten

Sommige ouders geven aan niet goed te begrijpen hoe sommige besluiten tot stand gekomen zijn. Dit betreft besluiten als de plek waar kinderen gaan wonen, omgangsregelingen etc.. Een moeder vertelt over het tot stand komen van het besluit over de woonplaats van haar dochter dat zij hier niet bij betrokken was. Deze dochter woonde bij haar vader maar kon daar niet blijven. In moeders beleving is door de gezinsvoogd, vader, zus van vader en andere hulpverleners besloten dat het meisje bij haar tante ging wonen. Daags na dit besluit is moeder door de betrokken hulpverleners hiervan op de hoogte gesteld.

Een terugkerend punt hierbij is de indruk die ouders hebben dat er ‘alleen maar naar professionals geluisterd wordt’. De mening van burenbekenden van ouders is, naar de mening van een ouder, niet meegenomen in een onderzoek van de RvdK naar de opvoedsituatie van haar ex man.

Een andere ouder vertelt dat er een onderzoek liep naar de vraag waar haar kinderen zouden gaan wonen na een crisisuithuisplaatsing. Ze geeft aan dat zij had begrepen dat er een onderzoek zou worden ingesteld naar de vraag of een gezinsplaatsing wenselijk zou zijn. In plaats daarvan kreeg zij, in haar beleving, onverwachts te horen dat de kinderen aan vader zouden worden toegewezen. Deze moeder, en met haar ook andere ouders, geeft aan dat er verwacht wordt dat ouders in dit proces rustig, evenwichtig en verstandelijk het gesprek aan kunnen gaan met hulpverleners. Terwijl dit vaak emotioneel zeer onrustige periodes het leven van mensen betreft en om zeer impactrijke besluiten gaat. Dan is op deze manier reageren soms niet haalbaar.

Competenties van hulpverleners

Een terugkerend element in de verhalen van de ouders is de competenties van hulpverleners. Ouders hebben het gevoel dat hulpverleners soms niet goed toegerust zijn voor hun taak. Voorbeelden die hierbij genoemd worden zijn dat hulpverleners signalen van kindermishandeling niet goed oppikken, regelmatig in ‘hokjes’ denken (‘dat heb je meegemaakt, dan zal dat ook wel werken’), niet goed zicht houden op broertjes/zusjes van aangemelde kinderen, te weinig kennis hebben over bijvoorbeeld autisme en hechtingsproblematiek. Of beschikken over ‘boekenkennis’ en niet over mensenkennis. Of meer basaal over het personeel op een crisisgroep: ‘Soms werd er slecht gelet op het dragen van adequate kleding bijvoorbeeld; kinderen hadden dan te weinig kleding aan voor het weer van dat moment’. Een andere ouder vertelt dat er veel hulp is geweest voor haar dochter die regelmatig agressieve buien had. Deze agressie richtte zich ook regelmatig naar haar jongere zus. Dit was bij de betrokken hulpverleners bekend en er is veel inzet geweest om adequate hulp in te zetten voor de dochter waarbij de gedragsproblemen zich manifesteerden. Opvallend was hoe weinig aandacht er was voor de ontwikkeling van de jongere zus. Haar (gevoel van) veiligheid was immers ook in het geding.

5. Landelijke pilots

Binnen de jeugdbeschermingsketen worden verschillende taken uitgevoerd. Niet ieder kind/gezin krijgt met alle taken te maken. Regelmatig komt het voor dat dat wel het geval is. Het gaat om:

1. Gezamenlijke taak; informele steun en preventie
2. Toegang tot professionele bescherming jeugd en gezin
3. Professionele informatie, advies en ondersteuning
4. Onderzoek
5. Een plan maken en uitvoeren
6. De rechter om een beslissing vragen
7. De rechter besluit over verzoek
8. Onafhankelijke ondersteuning van kinderen, jongeren en ouders
9. Handelen als spoed geboden is
10. Het delen en bewaren van informatie en beschermen van privacy (zie bijlage voor toelichting op de taken) ¹².

Het actieprogramma 'Zorg voor de Jeugd'¹³ (2018) zet in op verkorting van de jeugdbeschermingsketen, versterking van de lokale teams, verbetering van de voorlichting aan ouders en kinderen over hun rechtspositie op het snijvlak van vrijwillige en verplichte hulp en het samen met ouders en kinderen nemen van besluiten. Vanuit dit programma is er in de afgelopen twee jaar in zes regio's geëxperimenteerd met nieuwe werkwijzen om te oefenen met nieuwe praktijk. Doel is ervaring op te doen met nieuwe manieren van samenwerking in de jeugdbeschermingsketen¹⁴. Deze pilots hebben ieder op een eigen manier gewerkt wat leidde tot verschillen in aanpak en focus. De pilots zijn gevolgd door Athena; een onderzoeksinstituut van de VU in Amsterdam. Deze geeft aan dat de verschillen tussen de pilots zich o.a. voordoen in de mate van herontwerp van de huidige praktijk. Sommige pilots richten zich op aanpassing van de huidige samenwerking; anderen zetten in op een herontwerp van de keten. In sommige pilots wordt gewerkt met een veiligheidsteam dat is samengesteld uit medewerkers van de GI, RvdK en VT. Soms maken medewerkers van het lokale team ook onderdeel uit van het veiligheidsteam. De manier waarop medewerkers in het veiligheidsteam zijn gepositioneerd varieert. Er zijn pilots waar de medewerkers van de GI, RvdK en VT deelnemen vanuit hun rol bij de moederorganisatie. Op andere plekken laten de leden van het veiligheidsteam hun eigen rol los en voeren zij ook andere taken uit en nemen andere rollen in. Als opbrengst wordt gezien dat er meer begrip en betere samenwerking tussen de verschillende organisaties ontstaat. Dit resulteert in verbinding, onderling vertrouwen, gemeenschappelijke taal en werkwijzen. Daarnaast biedt het verbinden van expertise, gecombineerd met één vast aanspreekpunt dat betrokken blijft bij het gezin, de mogelijkheid om samen passende hulp in te zetten in en om het gezin. In zowel Utrecht als Amsterdam worden de pilots momenteel verbreed naar een groter gebied.

Er worden verschillende ontwikkelkansen en vragen gezien:

¹² Nieuwe opzet bescherming jeugd en gezin; NJI; 2020; [Nieuwe-opzet-bescherming-jeugd-en-gezin.pdf \(nji.nl\)](#)

¹³ [zorgvoordejeugd.pdf \(vng.nl\)](#)

¹⁴ [Pilots Jeugdbeschermingsketen - Zorg voor de Jeugd · Zorg voor de Jeugd](#)

***kind- of gezinsgericht werken.** Alle pilots ambiëren om gezinsgericht te werken. Onveiligheid van kinderen komt immers vaak door problematiek van volwassenen om hen heen. Denk aan: verslaving, agressieproblematiek, trauma etc.. Dit houdt in dat er korte lijnen nodig zijn tussen professionals die hulp aan kinderen verlenen en diegenen, die hulp aan volwassenen bieden. Zodat bijvoorbeeld bij complexe echtscheidingszaken niet enkel op het kind ingezet wordt maar ook op de ouders als volwassenen met hun eigen achtergrond en problematiek. Maar daarnaast dat er juridisch instrumentarium is (ook buiten de jeugdbescherming) om veiligheid binnen gezinnen te realiseren. Hierbij kan gedacht worden aan uitplaatsing van een ouder die onveiligheid veroorzaakt.

*er is nu een strikte knip tussen regie en hulpverleners. Een gezinsvoogd mag geen hulp verlenen. Deze **strikte knip tussen regie voeren en hulpverleners**, waarbij de ‘regisseur’ iemand anders is dan de ‘hulpverlener’, die nu gehanteerd wordt is **kunstmatig en niet (altijd) helpend**. Immers; als je regie wilt voeren moet je ook interactie aangaan om te begrijpen wat er aan de hand is. De knip draagt ook bij aan het groot aantal hulpverleners dat bij een gezin/kind betrokken is.

*de inzet van een jeugdbeschermingsmaatregel is verplicht opgelegde hulp. Dit grijpt in op de autonomie van ouders om hun kind(eren) op te voeden zoals zij dit graag willen en wenselijk vinden. Het uitvoeren van de onafhankelijke toets die eventueel leidt tot een jeugdbeschermingsmaatregel en de uitspraak daarover is nu bij de RvdK en de Kinderrechter belegd. Tegelijkertijd draagt dit bij aan het aantal mensen dat zich met kind/gezin bezig houdt. **Kan het verzoek voor een jeugdbeschermingsmaatregel ook (deels) bij een andere organisatie belegd worden?**

***Privacy; organisaties hanteren risicomijdende interpretaties van privacywetgeving in hun werkprocedures.** Er is meer mogelijk als het gaat om het delen van gegevens als de veiligheid van kinderen in het geding is.

*Soms wordt aangenomen dat 1 aanpak binnen de jeugdbeschermingsketen waarbij geen dubbel werk wordt uitgevoerd goedkoper is dan de huidige praktijk. In de pilots wordt gezien dat de huidige ‘productiecijfers’ die in de verschillende organisaties gehanteerd wordt in de nieuwe samenwerkingsvorm niet werken. **Als ingezet wordt op maatwerk voor gezinnen zijn nieuwe manieren van bekostiging noodzakelijk**¹⁵

6. Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

De minister van Rechtsbescherming en staatssecretaris van VWS hebben aangekondigd in de Kamerbrief ‘Perspectief voor de jeugd’ om eind 2020 met één toekomstscenario te komen voor vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen inclusief organisatorische consequenties en tijdsplan voor realisatie. Binnen dit scenario is ruimte om de uitvoeringsstructuur voor de jeugdbeschermingsketen regionaal in te vullen.

Dit toekomstscenario is met enige vertraging in maart 2021 naar de Tweede Kamer verstuurd¹⁶. Het toekomstscenario gaat uit van vier basisprincipes waaraan een nieuw stelsel moet voldoen:

Eenvoudig; minder organisaties; minder professionals die betrokken zijn bij kinderen en gezinnen; één vaste professional voor het gezin vanuit de lokale toegang eventueel samen met een professional vanuit nieuw te vormen Regionale veiligheidsteams. Dit Regionale veiligheidsteam is samengesteld uit medewerkers van GI, RvdK en VT

¹⁵ [Pilots Jeugdbeschermingsketen - Zorg voor de Jeugd · Zorg voor de Jeugd](#)

¹⁶ [Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

Rechtsbeschermend en transparant; taken en bevoegdheden zijn duidelijk belegd en beschreven, er zijn navolgbare procedures; gezinnen en kinderen kennen rechten/verantwoordelijkheden

Gezinsgericht; hulp en ondersteuning voor alle gezinsleden, brede blik van 0 tot 100 jaar; bij zorgen is het belang van het kind de eerste afweging. Snelle en gemakkelijke inzet mogelijk van hulp voor volwassenen

Lerend; professionals worden gefaciliteerd om samen te werken en te leren. Specialisatie en doorontwikkeling is nodig; er is een verbinding tussen praktijk en structureel onderzoek

Een organisatorische ingreep die het stelsel meer eenvoudig moet maken is de introductie van de Regionale Veiligheidsteams. Vanuit deze teams is specialistische expertise beschikbaar. Daarnaast worden vanuit de Regionale Veiligheidsteams de kindbeschermingsmaatregelen uitgevoerd. Deze teams worden bemenst door professionals van de huidige VT, RvdK en GI en voeren een consult/advies functie uit naar collega's van de lokale toegang. Maar pakken ook taken op als onderzoek, verzoek OTS, uitvoering jeugdbeschermingsmaatregelen. In het toekomstscenario wordt ervan uitgegaan dat de Regionale Veiligheidsteams een zelfstandige publieke rechtspersoon worden. Deze worden gepositioneerd op schaal van bijvoorbeeld veiligheidsregio's of jeugdzorgregio's. Tussen april 2021 en september 2021 is er een consult en adviesfase over het scenario zoals het nu voorligt, waarna in het najaar 2021 politieke besluitvorming volgt. Tussen 2021 en 2025 is een periode van 'beproeven en ontwikkelen' gepland onder begeleiding van een landelijk programmateam. Daarna volgt een fase van evaluatie en besluitvorming. Tot slot volgt een periode van implementatie en verankering.

In beeld ziet het scenario er als volgt uit:

7. Advies

Wanneer we de context overzien waarin de huidige jeugdbeschermingsketen functioneert dan zijn de knelpunten duidelijk:

*De keten van organisaties waarmee kinderen en ouders te maken kunnen krijgen als er (vermoedens zijn van) onveiligheid is lang en versnipperd. Kinderen en ouders komen daardoor in een onoverzichtelijk en complex traject terecht waarbij de verschillende professionals afgebakende taken uitvoeren en eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden hebben. Veel kinderen en ouders verliezen hierdoor het overzicht en gevoel van eigen regie.

*In de keten zitten verschillende (hardnekkige) wachttijden wat zorgt voor vertraging bij het inzetten van passende hulp. De verschillende schakels en overdrachten betekenen dat er veel discontinuïteit in hulpverleners is voor kinderen en ouders. Doordat kinderen en ouders lang moeten wachten op passende hulp verdwijnt het momentum om problemen aan te pakken.

*De hulp voor een grote groep kinderen en gezinnen is niet effectief genoeg waardoor de problematiek voortduurt of weer terug komt.

*Er wordt door professionals en organisaties te verkokerd gewerkt en gedacht en er is veel overleg nodig om tot afstemming en samenwerking te komen. Deze samenwerking is kwalitatief niet voldoende.

Het is dan ook wenselijk om toe te werken naar een praktijk waarbij meer gezinsgericht gewerkt wordt en waarbij een kind/gezin te maken heeft met vaste professionals die blijvend aan het gezin verbonden zijn. Waarbij begeleiding niet overgedragen wordt maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van de betrokken professionals. Waar snel passende en adequate hulp wordt ingezet. Helder gecommuniceerd wordt naar ouders en kinderen welke professional welke bevoegdheden heeft. En een onafhankelijk en transparant traject ingericht wordt als een onvrijwillige maatregel in het belang van kinderen geacht wordt. Dit sluit aan bij regionale en lokale voornemens en ontwikkelpunten die opgesteld zijn bij de plannen van aanpak 'Samenwerken aan veiligheid'. Maar er is een versnelling en er zijn meer robuuste verbeteringen nodig om de keten clientvriendelijk en effectief in te richten. Om dit te bereiken is het helpend als er toegewerkt wordt naar een nieuwe praktijk die werkt volgens de uitgangspunten van het landelijk toekomstscenario 'kind- en gezinsbescherming':

- 1. eenvoudig**
- 2. gezinsgericht**
- 3. rechtsbeschermend en transparant**
- 4. in een lerende omgeving**

Dit betekent dat:

*de lokale toegang een gezinsgerichte analyse maakt van de beschermende- en risicofactoren in een gezin en de oorzaken van onveiligheid aanpakt. Dit betekent werken volgens de visie van Van Arum

en Volgtländer en volgens formats die ook door andere professionals die in het gezin komen gebruikt worden. Hierdoor ontstaat er gemeenschappelijkheid in taal en plan. En hoeven taken niet dubbel gedaan te worden. Het betekent ook dat een medewerker van de lokale toegang een vast gezicht is voor het kind/gezin. Deze haalt er eventueel andere professionals bij maar draagt niet over. Overdracht betekent immers informatieverlies, een nieuw gezicht voor het kind/gezin en het risico dat er analyse/interventies die al eerder gedaan zijn, nogmaals worden ingezet. Tot slot behelst dit dat er voor ieder gezinslid, via korte lijnen, hulp ingezet kan worden. Op die manier werken we gericht aan het oplossen van onveiligheid voor kinderen.

*om een omslag te maken naar teamgericht werken vormen professionals van VT, RvdK en GI samen één team. Het team heeft een gezamenlijke (ontwikkel)opdracht en ieder teamlid kan iedere teamtaak uitvoeren. Hierdoor kan er een vaste professional aan een gezin worden verbonden en wordt het aantal betrokken professionals bij een kind/gezin verkleind. Doordat het team een gezamenlijke opdracht en rol heeft wordt de wederzijdse afhankelijkheid sterk bevorderd. De slag van estafette gericht werken naar teamgericht werken kan daarmee écht gemaakt worden.

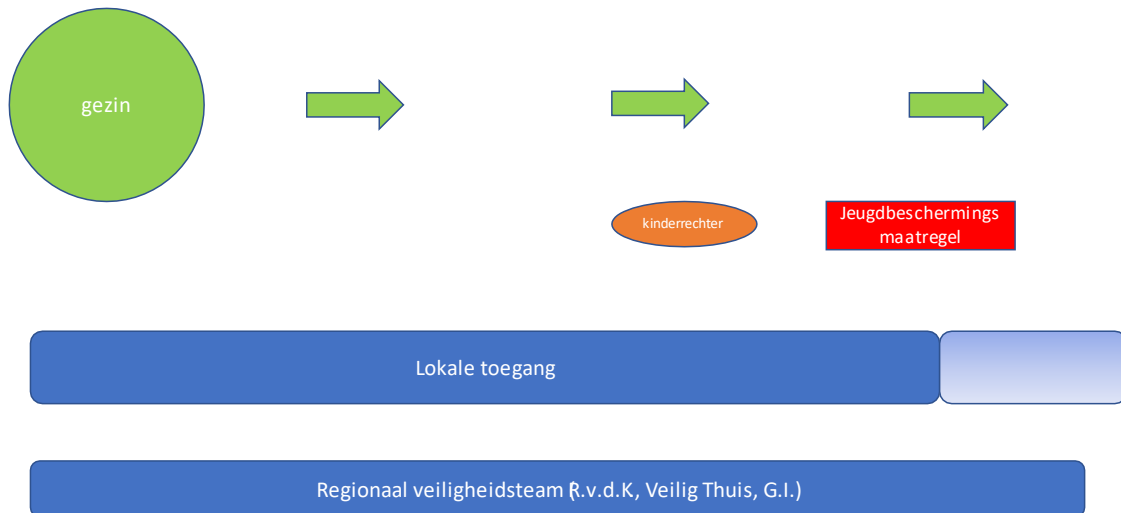
We denken dat het goed is als de regio gefaseerd naar deze praktijk toewerkt.

7.1 Koplopers

We stellen voor om twee of meer gemeenten/stadswijken in Flevoland als koplopergebied in te richten die werken op bovengenoemde manier. Dit houdt in dat er ingezet wordt op het tijdig en bij voorkeur lokaal aanpakken van onveiligheid bij kinderen. Binnen deze koplopergebieden is de medewerker van de lokale toegang de vaste hulpverlener/regisseur. En hij blijft dat ook gedurende het gehele traject. Als er een andere taak vanuit de keten uitgevoerd moet worden dan kan deze vaste hulpverlener/regisseur een beroep doen op een professional vanuit het veiligheidsteam.

In de koplopergebieden wordt er gezinsgericht gewerkt. Dit betekent dat de vaste hulpverlener vanuit het lokale team een analyse maakt op meerdere leefdomeinen en voor alle gezinsleden. En aansluitend daarop een gezinsgerichte aanpak in kan zetten. De oorzaken van onveiligheid in gezinnen ligt namelijk dikwijls bij problematiek van de ouder(s). Bij bijvoorbeeld ernstige echtscheidingsproblematiek wordt ouder problematiek vaak als oorzaak gezien van de onveiligheid voor kinderen. Om die reden dient er in de koplopergebieden, naast hulp vanuit de Jeugdwet, via korte lijnen, hulp ingezet te kunnen worden vanuit bijvoorbeeld volwassen GGZ, verslavingszorg, materiële hulpverlening. Jeugdigen volgen onderwijs/hebben een dagbesteding indien mogelijk; de lijnen naar het onderwijs zijn kort. Indien nodig wordt er parallel aan de vaste hulpverlener voor het kind/gezin een medewerker van het regionaal veiligheidsteam ingezet. Binnen het regionale veiligheidsteam is expertise op veiligheid aanwezig. Dit team bestaat uit professionals van VT, RvdK en GI. Medewerkers worden vanuit de moederorganisatie ingezet en opereren onder de naam 'Veiligheidsteam Flevoland'. Dit betekent dat zij benaderbaar zijn voor de lokale toegang en op vraag ingezet kunnen worden voor: consultatie/advies, gezamenlijk doen van gesprekken, (beschermings)onderzoek, verzoek kinderrechtelijke jeugdbeschermingsmaatregel, opnemen (en onderzoeken) van meldingen. Het veiligheidsteam is zo georganiseerd dat de medewerker van het veiligheidsteam die bij een kind/gezin wordt betrokken een vast gezicht is die de verschillende taken

uitvoert¹⁷. Het kind/gezin heeft dan met een duo te maken waarbij de medewerker van het lokale team leidend is. Het volgende plaatje illustreert dit:

Het Veiligheidsteam richt zich op kinderen en hun gezinnen maar daarnaast op volwassenen. VT heeft nu als doelgroep 0 – 100 en er zijn dwarsverbanden tussen de doelgroep kind en gezin en ‘overige volwassenen’. Denk hierbij aan jeugdigen die 18 jaar worden en in onveilige situaties blijven en ouders die na een scheiding in een ander gezin voor onveiligheid zorgen.

De koplopergebieden bedienen een bepaalde wijk/stad/dorp en richten zich op alle jeugdigen/gezinnen binnen (die wijk van) die pilotgemeente. Op die manier is er eenduidigheid voor de jeugdigen/gezinnen in dit gebied en kan de ervaring gebruikt worden voor een regionale werkwijze.

7.2 Veiligheidsteam

Het veiligheidsteam vormt een vast team inclusief gezamenlijke opdracht, werkverdeling, intervisie, ondersteuning door een aantal uur gedragswetenschapper. Het team werkt toe naar gezamenlijke werkafspraken en procedures. Doelen hierbij zijn dat dubbeling van taken en betrokken professionals voorkomen worden en wachttijden aanvaardbaar zijn. Hierover worden vooraf afspraken gemaakt. Het oppakken van de verschillende taken door ieder teamlid betekent een uitbreiding van taken. Aanvullende scholing is hierop nodig om ervoor te zorgen dat de kwaliteit op orde is en blijft.

¹⁷ Inzichten uit globaal onderzoek door het NJI in Duitsland, Denemarken en Zweden bevestigen dat het ‘dichter bij elkaar organiseren’ van jeugdbeschermingstaken bijdraagt aan continuïteit van hulp en overzichtelijkheid van het stelsel voor ouders, professionals en bestuur. Lopende en nieuwe signalen over onveiligheid komen gemakkelijker en sneller bij elkaar. [Jeugdbescherming. Inzichten uit Duitsland, Denemarken en Zweden | Publicaties | NJI](#)

Vanuit het veiligheidsteam wordt in de koplopergebieden een vaste hulpverlener aan een gezin gekoppeld. Dit houdt in dat deze taken als onderzoek, advies/consult, hulp en een eventueel verzoek aan de kinderrechter uitvoert. De onafhankelijkheid van het verzoek aan de kinderrechter vraagt extra borging. Om die reden wordt dit verzoek altijd ingediend door een professional die geen lid is van het betrokken veiligheidsteam. Deze spreekt en ziet kind en ouders minimaal één keer. Met de rechtsspraak wordt bekeken welke aanvullende maatregelen genomen kunnen worden om het beeld van een onafhankelijke rechterlijke toets te verbeteren. Bij voorkeur worden deze afspraken landelijk gemaakt. Op het moment dat er een kindbeschermingsmaatregel wordt uitgesproken neemt een professional van de GI de regie over. Deze wisseling van professional wordt bewust gemaakt zodat voor de jeugdige/het gezin gemarkeerd wordt dat er hulp vanuit een ander kader geboden wordt. Daarnaast vraagt het uitvoeren van een jeugdbeschermingsmaatregel dermate specifieke expertise dat dit een ander specialisme vergt.

7.3 Lokale infrastructuur

Om in de koplopergebieden, en op termijn in de hele regio Flevoland, op deze manier te kunnen werken zijn er een aantal randvoorwaarden voor de lokale toegang. Sommige hiervan zijn ook, en meer uitgebreid, beschreven in het Kwaliteitskader Werken aan Veiligheid voor lokale (wijk)teams van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten¹⁸.

1. Er wordt op basis van de visie op gefaseerde ketenzorg een gezinsgerichte analyse gemaakt en een gezinsgerichte aanpak geboden. Dit betekent dat alle gezinsleden in deze analyse en aanpak worden meegenomen. Ten behoeve van de eenvoud is nodig dat er geen, voor het gezin zichtbare, tussenschakels zijn om hulpverlening in te zetten. Dit geldt ook voor hulpverlening die zich richt op volwassenen.
2. Aanvaardbare wachttijden. Als onveiligheid gesignaleerd wordt is het van belang om snel passende hulp in te zetten. Binnen de pilots, en later in de regio, worden afspraken gemaakt wat hierin een aanvaardbare maximale termijn is. Binnen de veiligheidsteams is een vaste medewerker aan een kind/gezin verbonden. Dit zorgt ervoor dat hier geen wachttijden zijn.
3. De medewerker van de lokale toegang kan een Jeugdbeschermingstafel organiseren als er, naar zijn idee, verplichte hulp noodzakelijk is.
4. De medewerker van de lokale toegang voert casusregie. Dit betekent dat hij zorgt voor het in kaart brengen van de problematiek van het gezin, een integrale probleemanalyse en plan voor het gezin maakt. Op basis hiervan draagt de regisseur zorg voor de uitvoering en de evaluatie van dit plan. Hij houdt overzicht over hoe het gaat met het gezin en hoe de hulpverlening loopt. Hij houdt hiertoe contact met het gezin, de betrokken professionals en het netwerk van het gezin. Periodiek wordt de hulp, op initiatief van de regisseur, geëvalueerd waarbij de regisseur in beeld houdt wat de voortgang is en, indien nodig, aanpassingen doet aan het plan. De regisseur stelt grenzen, neemt besluiten en laat anderen mee beoordelen wat nodig is om de onveiligheid voor kinderen op te heffen. Hij doet dit samen met het gezin, diens netwerk en andere professionals die bij het gezin zijn betrokken¹⁹.

¹⁸ [Kwaliteitskader Werken aan Veiligheid voor lokale \(wijk\)teams | Richtlijn | Huiselijk Geweld](#)

¹⁹ [De Regisseur | Regie Sociaal Domein | Toezicht Sociaal Domein](#)

5. De medewerker van de lokale toegang blijft op de achtergrond betrokken na inzet justitiële maatregel. Dit om ervoor te zorgen dat er voor de jeugdige/het gezin continuïteit van hulpverlener is als de justitiële maatregel afgerond wordt. Deze maatregel is immers in principe tijdelijk. Als er sprake is van een voogdijmaatregel zal de bemoeienis vanuit de lokale toegang vaak beëindigd worden.

7.4 Opbrengst

De beoogde opbrengst van de opzet en werkwijze in de pilotgebieden is een afname van onveiligheid in gezinnen, hogere clienttevredenheid vanwege afname wisseling van medewerkers en een toegenomen gevoel van overzicht bij de client. Meer gezinnen worden in het vrijwillige kader geholpen en opschaling naar verplichtende hulp is niet nodig. Cliënten weten beter wie hun vertrouwenspersoon is en welke rechten ze hebben in de verschillende fases van het traject. Er is meer bekendheid onderling en er wordt meer gebruik gemaakt van elkaars expertise bij VT, GI en RvdK binnen het veiligheidsteam. Dit moet leiden tot een verkorting van de doorlooptijd tussen melding/signaal onveiligheid en de inzet van passende hulp. Minder dubbel werk en daarmee kortere wachttijden voor kinderen en ouders. Minder discussies over verantwoordelijkheidsverdeling tussen de verschillende betrokken organisaties waardoor meer ruimte ontstaat voor het gericht aanpakken van vragen van kinderen en ouders. En minder heraanmeldingen bij VT omdat de oorzaken van problemen beter en sneller aangepakt worden.

7.5 Governance

In de aansturing en bestendinging is een combinatie nodig van het opdoen van ervaring en voortdurend creëren van steeds betere voorwaarden waaronder de werkwijze vorm kan krijgen. Dit betekent dat er voor professionals ruimte moet zijn om samenwerking in te richten zowel binnen het veiligheidsteam als in de aansluiting op de lokale teams, reflecteren op praktijk en mogelijkheden om deze te onderzoeken. Hierbij zullen werkwijzen ontstaan die afwijken van die van de moederorganisaties.

Hiervoor is bestuurlijke inbedding nodig vanuit lokale toegangen en de veiligheidspartners. Deze wordt geborgd door het formeren van een stuurgroep van bestuurders van VT, RvdK, SAVE, een wethouder en een bestuurder lokale toegang. Daarnaast is er een projectgroep van managers van dezelfde partijen actief, aangevuld met twee ervaringsdeskundigen. Externe ondersteuning is nodig d.m.v. inzet van een projectleider. Voor het lerende aspect is ondersteuning nodig vanuit een leerdeskundige. Dit zou ook vanuit de Civil Care en/of de Flevo academie vorm gegeven kunnen worden. Ruimte is nodig voor reflectie en ontwikkelstappen. Doelstelling is dat na twee jaar de gehele regio deze structuur en werkwijze overneemt. Om die reden is het nodig dat er ook in de andere gemeenten stappen worden gezet in deze richting. De werkgroep Jeugdbescherming zet in samenwerking met de projectleider, stuur- en projectgroep, deze stappen uit en monitort de voortgang hiervan.

7.6 Verbinding andere projecten

Samenhang ‘straf’ en ‘civiel’. Een aantal jeugdigen die te maken hebben met onveiligheid zijn bekend binnen de ‘strafketen’. Het is van belang om bestaande lijnen tussen de strafketen en de kind- en gezinsbescherming te behouden en, indien nodig, nieuwe lijnen op te zetten. Momenteel is bij casuïstiek overleg binnen de Zorg- veiligheidshuizen een vertegenwoordiger van de RvdK aanwezig. Deze borgt de korte lijnen tussen acties die ingezet worden vanuit de strafketen met jeugdbescherming. Het is zaak om deze lijn vanuit het Veiligheidsteam Flevoland in stand te houden. Afstemming met de Persoonsgerichte Aanpak en samenwerkingsafspraken nazorg jeugdige ex gedetineerden is tevens nodig.

Vanuit het programma ‘Geweld hoort nergens thuis’ loopt het project: **‘Op tijd erbij: vroeg signaleren en versterken specialistische aanpak in de wijk bij huiselijk geweld’**. Doelstellingen van dit project zijn:

- Vergroten van de kennis, bewustwording en handelingsvaardigheid inzake huiselijk geweld bij wijkteams en andere lokale professionals
- Versterken van de ketensamenwerking op lokaal niveau inzake huiselijk geweld
- Gezinnen eerder ‘op de radar’ krijgen, (verdere) escalatie voorkomen en een passend hulpaanbod bieden
- Verankering van de visie van Van Arum en Vogtländer
- Faciliteren van de bredere toepassing van de nieuwe werkwijze na afloop van het pilotproject door een handzame beschrijving te maken van de nieuwe werkwijze, inclusief ‘do’s & dont’s’ en aanbevelingen voor duurzame borging.
- Op de langere termijn (buiten de scope van de pilot) bijdragen aan vermindering van de druk op Veilig Thuis en de –beperkte- opvangcapaciteit binnen de vrouwenopvang, doordat casussen op lokaal niveau afdoende worden opgepakt.

Dit project loopt van september 2020 tot eind december 2021. Er wordt gewerkt met duo’s en trio’s van generalisten en specialisten die met gezinnen aan de slag gaan. Vier van de zes gemeenten in Flevoland doen met dit project mee t.w. Almere, Lelystad, Urk en Noordoostpolder. Opbrengsten vanuit het project dienen te worden samengebracht met de ontwikkelingen in de jeugdbeschermingsketen.

7.7 Planning

Voordat de koplopergebieden van start kunnen gaan is een nadere concretisering nodig. Dit kan in de komende maanden in overleg met de betreffende gemeenten/buurtten, GI, RvdK, VT vorm krijgen. Als de koplopers gestart zijn zetten we in op een periode van twee jaar waarin op bovenstaande manier wordt gewerkt. Naast de koplopergebieden, waar volgens bovengenoemde structuur en uitgangspunten gewerkt wordt, is een ontwikkeling nodig om in de hele regio op deze manier te gaan

werken. Het is hiervoor nodig dat de lessen vanuit de koplopergebieden gebruikt worden ter voorbereiding voor de regionale manier van werken. Tevens dienen de randvoorwaarden bij de lokale toegangen in deze periode op benodigd niveau gebracht te worden. We stellen een termijn van twee jaar voor waarna in de gehele regio op bovengenoemde manier werkt. De werkgroep jeugdbescherming initieert de ontwikkeling in de gehele regio zodat, na twee jaar de randvoorwaarden in Flevoland overall dusdanig zijn dat de werkwijze in de gehele provincie kan worden ingevoerd.

7.8 Budget

In de koplopers periode is extra ruimte nodig bij de verschillende kernspelers t.b.v. opbouw veiligheidsteam, scholing professionals veiligheidsteam, ontwikkeling lokale toegang, ambtelijke ondersteuning en leerdeskundigheid t.b.v. monitoring opbrengsten. Het is wenselijk hier een aantal uren projectleiding aan te verbinden. De nieuwe praktijk in de koplopergebieden vergen een investering om op een adequate manier ervaring op te doen en de opbrengsten te monitoren.

April 2021, Werkgroep jeugdbescherming Flevoland/Hans Kodde

Bijlage

Kerntaken in de keten²⁰:

1. Gezamenlijke taak; informele steun en preventie

Doel:

- Burgers (kinderen, jongeren, opvoeders) steunen elkaar en vinden steun bij professionals (docenten, huisartsen, sportcoaches enz.) als er zorgen zijn over de veiligheid en ontwikkeling, maken dit bespreekbaar en helpen elkaar zodat de zorgen verminderen.
- Preventieprogramma's helpen burgers en professionals die steun te realiseren, en verminderen stressfactoren in gezinnen, maken dat gezinnen sterker staan, zodat er geen zorgen ontstaan, of zorgen gemakkelijker verminderen.

2. Toegang tot professionele bescherming jeugd en gezin

Doel:

- Kinderen, jongeren, ouders en professionals beschikken over een herkenbare plaats voor professionele bescherming van jeugd en gezin waar ze met vragen, behoefte aan steun of melding van zorgen terecht kunnen.

3. Professionele informatie, advies en ondersteuning

Doel:

De persoon die vraagt om informatie, advies of ondersteuning krijgt deze; het helpt die persoon om zo te handelen dat de zorgen verminderen of passende vervolgstappen worden gezet.

4. Onderzoek

Doel:

Verzameling van informatie die een oordeel mogelijk maakt over:

²⁰ Nieuwe opzet bescherming jeugd en gezin; NJI; 2020; [Nieuwe-opzet-bescherming-jeugd-en-gezin.pdf \(nji.nl\)](#)

- Wat de zorgen zijn en bij wie die bestaan als het gaat om: o Het functioneren van het gezin – of leden daarvan - in het algemeen en o de veiligheid of ontwikkeling van de kinderen of jongeren in het bijzonder; o of de ouders zelf of met hulp en steun van anderen de zorgen willen verminderen; o of te verwachten is dat die zorgen door de ouders (met eventueel hulp of steun) ook echt en op tijd zullen verminderen.
- Of de zorgen zijn te verminderen o Via advies, informatie en ondersteuning of – als dit niet het geval is – o Via een melding en daarop volgende professionele steun of hulp of – als dit niet het geval is – o Via gedwongen hulp of andere gedwongen maatregelen of o Combinaties van de vorige opties;
- Of er heel snel moet worden gehandeld om ernstige zorgen direct te verminderen.

5. Een plan maken en uitvoeren

Doel:

- Het kind, de jongere en de ouder en betrokken professionals hebben met elkaar duidelijk wat de doelen zijn van hulp of steun, wat die hulp of steun inhoudt, hoe de samenwerking is geregeld, hoe bijgehouden wordt hoe het gaat en wie de regie doet.
- Ze voeren het plan uit en stellen het – waar nodig – bij of vullen het aan met vervolgstappen.
- Ze ronden de hulp of steun af als de resultaten goed genoeg zijn.

6. De rechter om een beslissing vragen

Doel:

Het is duidelijk of het nodig is de rechter te vragen maatregelen te nemen, kijkend naar:

- De ernst van de zorgen om de veiligheid of ontwikkeling van de kinderen of jongeren;
- of de ouders zelf of met hulp en steun van anderen de zorgen willen verminderen;
- of te verwachten is dat die zorgen door de ouders (met eventueel hulp of steun) ook echt en op tijd zullen verminderen.

Er ligt ook een voorstel voor te nemen maatregelen door de rechter, waarover die rechter dan moet beslissen of deze de meest passende lijken om de zorgen voldoende te verminderen.

7. De rol van de rechter

8. Onafhankelijke ondersteuning van kinderen, jongeren en ouders

Doel:

Kinderen, jongeren en ouders hebben een sterke stem in de samenwerking met de professionele bescherming van jeugd en gezin.

9. Handelen als spoed geboden is

Doel:

Er is gehandeld

- zodat acuut levensgevaar is afgewend of groot risico op ernstig letsel of ernstig trauma tot aanvaardbaar niveau is teruggebracht en
- zodat ruimte ontstaat voor verandering richting voldoende verminderde zorgen rondom veiligheid en ontwikkeling.

10. Het delen en bewaren van informatie en beschermen van privacy

Doel:

De betrokken kinderen, jongeren, ouders en professionals beschikken over informatie die inzicht geeft in de aard en ernst van geuite zorgen over de veiligheid en het daarop gebaseerde handelen. De gegevens zijn beschikbaar voor personen die ze nodig hebben voor de vermindering van de zorgen en die volgens de wet- en regelgeving het recht hebben om over deze gegevens te beschikken.